

Glazba na CD-u

Aura velike umjetnice

Ruža Pospis-Baldani, Live 1968-1999, digital remastering: Mladen Skalec, Studio ATEA, 1999, producent: Marija Barbieri, urednik: Vladimir Gotal, izdavač: Radio Varaždin

Kompilacijsko izdanje *Ruža Pospis-Baldani, Live 1968-1999*. Varaždinskog radija obuhvaća izbor od jedanaest glazbenih brojeva koncertnih tonskih snimaka mezzosopranistice Ruže Pospis-Baldani ostvarenih na hrvatskim i svjetskim glazbenim podijima. Izvedbe Verdija (*Trubadur*, *Requiem*), Hindemitha (*Requiem*), Saint-Saensa (*Samson i Dalila*), Berse (*Seh duš dan*), Bacha (*Muka po Mateju*), Čajkovskoga (*Djevica Orleanska*) i Masseneta (*Werther*) pružaju pregled i najčešćih djela njezina repertoara i umjetničkog puta i razvoja, iako je najvjerojatnije riječ o najkvalitetnijim snimkama do kojih se moglo doći, jer je nebriga, u smislu praćenja, snimanja i arhiviranja koncerata i opernih predstava naših glazbenika, velika.

Iako se često govori o slabostima male sredine (nepostojanje uvjeta za ostvarenje svih predispozicija), što Hrvatska jest, ipak treba uvijek nanovo naglasiti glazbeno, što znači kulturno, nasljeđe, odnosno temelje koji su, u odnosu na druge, veće kulture, bili čvrsto postavljeni u razmjerno kratku razdoblju, a koji su, od dvadesetih do šezdesetih godina ovoga stoljeća, rezultirali životom glazbe kao punopravnoga dijela organizma kulture, odnosno nacije, što znači i uspješnim generiranjem talenata poput onoga Ruže Pospis-Baldani.

Velicina jednako širina

Jedna od najboljih i svakako najuspješnijih učenica profesorica Opolski i Borčić, Ruža Pospis-Baldani je od svojega debija 1961. i nakon nastupa u njujorškom Metropolitanu 1966, tijekom godina, surađujući s najvećim glazbenicima, gradila i stvarala umjetničku karijeru po stvarnim kriterijima

ozbiljnog glazbenog svijeta. »Stvarni kriteriji« u sebi nemaju ništa tajnovito ili nedokučivo, oni ne pretpostavljaju vezanost za veliku ili bogatu kulturu ili pomodnost. Stvarni kriteriji vrlo su jednostavni i jasni. Za pjevača to znači zadovoljiti parametre čiste intonacije, različitih vrsta artikulacije, pravilna izgovora, dinamičkog i kolorističkog mijenjanja tona, sigurnosti zapjeva, shvaćanja i značenja pjevane riječi, percepcije cjeline, a, kao i za svakog glazbenika, i za pjevača vrijedi ono što je rekao Slavko Zlatić: »Glazbenik je velik onoliko koliko je široka njegova opća kultura.« Kretanje unutar takva glazbenog svijeta dostupno je samo velikim talentima koji u sebi objedinjuju sve navedene zahtjeve i koji, prirodno, teže suradnji sa sebi ravnima. No, Ruža Pospis-Baldani nebrojeno je puta, što pokazuju i neke od ovih snimaka, svoje glazbeno biće podijelila s matičnom sredinom, na neki joj način »vraćajući« dar svoga ishodišta i, dakako, uvijek ju nanovo obogaćujući.

Najprepoznatljivija kvaliteta, ujedno i konstanta glazbenog izraza Ruže Pospis-Baldani jesu boja i izražajnost njezina glasa. Stanovita mirnoća boje ili njezine postojanosti, poput uljanih boja, mijenja tonove i nijanse unutar spektra, ali nikada supstanciju. Mogućnost prilagodbe, dakle razumijevanja različitih glazbenih izraza stilova, skladatelja ili čisto glazbenih ideja, njezinu interpretaciju čine živom i prisutnom, a dinamika proizlazi iz prirodnoga tijeka glasa i njegova unutarnjeg ritma.

Uživo i »uživo«

Jedan od načina slušanja ovoga CD-a je i kronološki presjek (kako su brojevi i poređani), koji u slučaju Verdijeva *Trubadura* pruža i mogućnost izravne usporedbe (1968. i 1985. godina). Pokretljivost i svježina ranijih snimaka (Verdi, Hindemith, Saint-Saens), kao i tadašnja sasvim blaga »niskost« intonacije, ta »nesavršenost« pjevačkog umijeća Ruže Pospis-Baldani, što je, u bitu, postalo jednom od osobina njezina pjevanja, kao i vrsta mladenačke ljepote i hra-

brosti izraza, prerasle su u zrelu puninu (Čajkovski, Massenet) pjevačke osobnosti. Kontinuitet razvoja je neprekinut, a zvjezdani trenuci, odnosno najpotpunije izvedbe, nisu vezane uz neko određeno »zlatno« doba karijere, nego uz trenutke najviše usklađenosti njezinih umjetničkih težnji i zrelosti te glazbe kao cjeline. Taj dio na ovome CD-u pripada izvedbama Verdijeva *Trubadura* iz 1968, sa Placidom Domingom i dirigentom Knudom Andersonom, snimkom žive dramske stvarnosti opernoga izričaja, potom *Requiem*a s Margaret Price, Nicolaieom Geddonom i Luigijem Ronijem, pod ravnanjem Lovre pl. Matačića iz 1979, tonskim zapisom sjajnoga koncerta, pjevački najslobodnije, *najpjevanije* ostvarena (što ide u prilog Verdijevu često osporavanu skladateljsku umijeću), Bachove *Muke po Mateju* pod ravnanjem Karla Richtera iz 1977, iznimne po doista duboku (onime što zovemo urođenim) razumijevanju Bachove glazbe te *Djevici Orleanskoj* P. I. Čajkovskog pod ravnanjem Pavla Dešpalja iz 1988, još jednoj potvrdi stvarne pjevačke vokacije ove glazbenice.

Osjetljivost tonske snimke u odnosu na koncert ili predstavu, usprkos današnjoj sofisticiranosti i vjernosti zapisa odnosno kulturi obrade zvuka, uvijek je prisutna kao pitanje principa naravi umjetničkog čina. Može li zapis nadomjestiti izravnu komunikaciju ili je pitanje glazbe iznad toga? Ili se jednostavno treba prepustiti doživljaju, bez obzira na način recepcije? Većina zapisa na ovom CD-u podupire upravo taj pristup. Stvarnost umjetničkog izraza, dakle, autentična unutarnja glazbenost Ruže Pospis-Baldani, neometano prolazi kroz filtre i membrane, i vremenskorog odmaka i promjene zvučnog prostora. Činjenica tonskoga zapisa, dobrog ili manje dobrog, tada postaje sasvim nevažnom. I prostor i vrijeme bivaju objedinjeni trenutkom slušanja, što ovisi jedino o realnosti umjetničkog, dakle o veličini talenta.

Ovi tonski zapisi ukazuju na još nešto svojstveno velikim umjetnicima, a to je aura koju oni posjeduju i koju jednostavno

prenose na druge. Kada takvi ljudi rade zajedno (Verdi, *Requiem*, Bach, *Muka po Mateju*), tada nastaje glazba i predstavlja se u svojoj punoj nepoznatosti.

Plodovi truda i plemenitih namjera

Vrijednost ovoga CD-a je neupitna, no kompilacijska i prigodna izdanja tek su periferne djelatnosti pravoga izdavaštva. Prisutnost i dostupnost tonskih snimaka Ruže Pospis-Baldani i još nekolicine hrvatskih najvećih interpretata i skladatelja trebala bi se zasnivati na objavljivanju integralnih izvedbi, ostvarenih u Hrvatskoj ili u inozemstvu, odnosno na stvaranju, dakle iniciranju takvih projekata. Nepostojanje prave glazbene produkcije (točnije, produkcije i postprodukcije, a i distribucije, glazbe i zvuka) u Hrvatskoj sada već poprima dramatične razmjere, a s neugodnim posljedicama takva dugogodišnjega *maćuhinskog* pristupa suočavamo se svakodnevno na svim razinama.

Urednički posao *Vladimira Gotala* i producentki *Marije Barbieri* plod su truda i plemenitih namjera, ali treba upozoriti na nedosljednost i greške pri navođenju naslova djela, kao i na pitanje jezika i potrebnih (i kakvih) prijevoda. Popis pjevača, orkestrara i dirigentata koji sudjeluju nepregledan je, a podaci o pojedinim, ali ne svim, izvedbama (gdje se i kojom prigodom koncert održao, što je dio kompilatorstva), nalaze se u tekstu *Marije Barbieri*, dok su godine izvedbi zasebno navedene.

No, u svakom slučaju treba pohvaliti idejnu stranu projekta koji je dio izdavačke djelatnosti koju je 1994. pokrenuo Vladimir Gotal. U razdoblju od 1971. do 1994. on je sakupio stotinjak tonskih zapisa s *Varaždinskih baroknih večeri*, polovicu od kojih je dobio zahvaljujući susretljivosti *Hrvatskog radija*, bez čega, kako sam kaže, ne bi mogao ostvariti ni jedan od desetak CD-a koji su do danas izdani. Počelo je s izdavanjem sedam diskova s izborom (koji je napravio zajedno s Vladimirom Kranjčevićem i pokojnim Juricom Muraieom) najboljih i najzanimljivijih izvedbi sa VBV-i (ujedno i izdavačem te serije) u povodu 25. obljetnice festivala. Zatim je Radio Varaždin izdao CD svečanoga koncerta u povodu te obljetnice, nastavilo se s djelima Ivana Padovca, od kojih su neka preuzeta iz arhiva Radija Zagreb, a neka su snimljena za tu prigodu, čiji su izdavači bili Matica hrvatska i »Varaždinske vijesti«, zatim su uslijedila dva CD-a u povodu obilježavanja 170 godina Glazbene škole u Varaždinu, jedan od kojih je u cijelosti posvećen Franji Petrušancu, a u pripremi su CD *Zvučna razglednica Varaždina* i CD s djelima mladoga-varaždinskog skladatelja Davora Bobića (Ovaj će CD zajedničkim snagama izdati Varaždinski radio, HDS i MBZ). Agilnost, briga i ljubav Varaždinaca kojom se odnose prema vlastitom gradu, baštini i sadašnjosti može biti samo uzor svima nama, a to je i znak da ovakve aktivnosti, ne samo Varaždina, treba poduprijeti na svaki mogući način.

Dodi Komanov

Ruža Pospis - Baldani

Knud Anderson
Milan Horvat
Miro Belamarić
Karl Richter
Herbert von Karajan
Lorin Maazel
Edoardo Gatti
Pavle Dešpalj

Plácido Domingo
Vladimir Ruždjak
Margaret Price
Nicolaï Gedda
Luigi Roni
Ferdinand Radovan
Franjo Petrušanc
Mladen Raukar

LIVE 1968 - 1999